

گفت‌وگو با «حمیدرضا صالحی» رییس هیئت‌مدیره انجمن سازندگان و تأمین‌کنندگان کالا و خدمات انرژی‌های تجدیدپذیر (ساتکا)

آینده مشخص انرژی‌های تجدیدپذیر در دنیا

در سبد انرژی ما بیشتر سوخت‌های فسیلی مورد استفاده است، زیرا به دلیل ارزان بودن و غیرواقعی بودن قیمت انرژی ناشی از سوخت فسیلی، این نوع سوخت در اولویت مصرف بوده و ضرورتی دیده نشده که به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت کنیم. در کشورمان شاید سرانه مصرف انرژی آن‌چنان بالا نباشد، اما شدت مصرف انرژی بالاست. علت اصلی و ناترازی بین تولید و مصرف انرژی، ناشی از چگونگی مصرف و تولید است. پیش‌بینی شده است که در سال ۲۰۵۰، ۵۰ درصد از انرژی مصرفی بشر از محل مصرف برق خواهد بود. بنا به اعلام آژانس بین‌المللی انرژی در سال ۲۰۲۲، ۸۵ درصد سرمایه‌گذاری‌ها در دنیا در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر بوده است.

حمیدرضا صالحی رییس هیئت‌مدیره انجمن سازندگان و تأمین‌کنندگان کالا و خدمات انرژی‌های تجدیدپذیر (ساتکا) یادآوری می‌کند که کشور ما کمتر از یک درصد تولید برق را از طریق تجدیدپذیرها انجام می‌دهد که باید با اصلاحات لازم با توجه به حرکت‌هایی که دولت آغاز کرده است هرچه سریع‌تر سهم خود از استفاده از انرژی پاک در دنیا را محقق کند. مشروح گفت‌وگوی ما با حمیدرضا صالحی در ادامه در دسترس است.

ما کمتر از یک درصد تولید برق را از طریق تجدیدپذیرها انجام می‌دهد. امیدواریم با توجه به برنامه‌ها و تمهیداتی که دولت انجام داده است این عدد رشد و جهش بزرگی را تجربه کند و منجر به پیشرفت و رشد اساسی گردد.

♦♦ روند توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

توسعه تجدیدپذیرها در ایران در حوزه خورشیدی و بادی صورت گرفته و تنها یک درصد تولید برق کشور را شامل می‌شود. این موضوع نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در این بخش آن‌طور که باید و شاید دارای اهمیت نبوده و در سال‌های گذشته به دلایل

♦♦ وضعیت انرژی‌های تجدیدپذیر در ایران و جایگاه آن در جهان را چگونه توضیح می‌دهید؟

رشد انرژی‌های تجدیدپذیر در دنیا از شتاب بسیار بسیار بالایی برخوردار است و سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این زمینه طی سال‌های گذشته حدود ۸۵ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌ها در حوزه انرژی را شامل می‌شود؛ به این معنی است که در دنیا میزان سرمایه‌گذاری برای تولید برق در نیروگاه‌های تجدیدپذیر در مقایسه با سرمایه‌گذاری در نیروگاه‌های حرارتی، آبی، اتمی و سایر نیروگاه‌ها، ۸۵ درصد از کل می‌باشد و این عدد، عدد بزرگی است. در مقایسه با پیشرفت دنیا در خصوص استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، کشور

مختلف به این موضوع توجه نشده و روند توسعه موفقیت‌آمیز نبوده است.

کشور ما بر پایه انرژی‌های فسیلی اداره می‌شود؛ به عبارتی سبد انرژی کشور از انرژی‌های فسیلی تأمین می‌گردد. از آنجایی که این نوع انرژی ارزان است، لذا در مقایسه با دیگر کشورها اهمیت چندانی به انرژی‌های تجدیدپذیر داده نشده و سرمایه‌گذاری مناسبی در این زمینه صورت نگرفته است. تاکنون چون که دولت منابع

هم اشاره شد به این موضوع برمی‌گردد که در سید انرژی ما بیشتر سوخت‌های فسیلی مورد استفاده است و به دلیل ارزان بودن و شاید بهتر بگوییم به دلیل غیرواقعی بودن قیمت انرژی ناشی از سوخت فسیلی، این نوع سوخت در اولویت مصرف بوده، در نتیجه ما ضرورت ندیده‌ایم که به سمت انرژی‌های تجدید پذیر حرکت نماییم.

در برنامه ششم، پیش‌بینی احداث و تولید ۵ هزار مگاوات نیروگاه تجدید پذیر انجام شد، اما هزار مگاوات هم نیروگاه احداث نشد. کلیه این سیاست‌ها ابتدا نیاز به یک اراده جدی دارد و سپس بایستی در این سیاست‌ها بودجه و برنامه‌ریزی برای منابع لازم را در نظر بگیریم، صرفاً با حرف‌های زیبا، آرزو و آمال نمی‌توان این موضوعات را به سرانجام رساند.

♦♦ آیا مصرف انرژی در کشورمان بی‌رویه است،

در این مورد چه توضیحاتی ارائه می‌نمایید؟
در کشور ما شاید سرانه مصرف آن چنان بالا نباشد، اما شدت مصرف انرژی بالا است و این موضوع در زمینه برق، آب، بنزین و موارد

در کشور ما از دهه ۶۰ هجری شمسی در منطقه شروع شده و در آن زمان هیچ‌کدام از کشورهای منطقه در این زمینه فعال نبودند، ما در حال حاضر نه فقط در موضوع تجدیدپذیرها عقب‌مانده‌ایم بلکه در موضوع سرمایه‌گذاری در حوزه‌های دیگر نیز عقب‌افتاده‌ایم؛ برای مثال خاموشی‌هایی که در حال حاضر در صنعت برق داریم نشانگر این است که سرمایه‌گذاری کافی در این حوزه انجام نشده است. علت اصلی عقب‌افتادگی ما در حوزه تجدیدپذیرها همان‌طور که در سؤال قبل

توسعه تجدیدپذیرها در ایران در حوزه خورشیدی و بادی صورت گرفته و تنها یک درصد تولید برق کشور را شامل می‌شود. این موضوع نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در این بخش آن‌طور که باید و شاید دارای اهمیت نبوده و در سال‌های گذشته به دلایل مختلف به این موضوع توجه نشده و روند توسعه موفقیت‌آمیز نبوده است.

لازم را نداشته سرمایه‌گذاری زیادی انجام نداده و همچنین با توجه به رشد تورم، سیستم‌های تشویقی که در دنیا مرسوم است در کشور ما وجود ندارد. امیدواریم این روند و دیدگاه یعنی استفاده از سوخت فسیلی تغییر کند، چون سوخت فسیلی سوختی یارانه‌ای است و اگر یارانه‌ها اصلاح شود و اعداد واقعی شوند مشخص می‌شود که سوخت فسیلی نمی‌تواند جوابگو باشد و ما باید به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت کنیم و خیلی از کشورهای همسایه دارای نفت هم‌اکنون اقدامات اساسی و زیرساختی برای تغییر به سمت تولید برق از تجدیدپذیرها انجام داده‌اند.

♦♦ واقعاً مشکل کجاست که با توجه به پتانسیل

کم‌نظیر ایران در تولید انرژی خورشیدی حتی یک مزرعه انرژی خورشیدی در مقیاس جهانی در کشور ایجاد نشده است، در کنار برنامه‌های کشورهای حوزه خلیج فارس در این زمینه، ایران کجا ایستاده است؟

علی‌رغم این‌که پروژه‌های تجدید پذیر

همان‌طور که اشاره شد در سال ۲۰۲۲، آژانس بین‌المللی انرژی اعلام نموده که ۸۵ درصد سرمایه‌گذاری‌ها در دنیا در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر بوده است. این عدد نشان می‌دهد که دنیا اراده جدی خود را عملیاتی کرده و ما بایستی برای جلوگیری از این که روزی متهم به تولید کربن زیاد نشویم (متأسفانه در حال حاضر جزو ۱۰ کشور اول دنیا در این مورد هستیم)، تولید کربن را کاهش دهیم. پر واضح است که یکی از راه‌های مؤثر در این زمینه، تولید انرژی از طریق تجدیدپذیرها است.

◆ چنانچه توضیحات تکمیلی لازم می‌دانید، عنوان فرمایید.

امروزه همه کشورهای دنیا دست‌به‌دست هم داده‌اند تا از آموزش‌هایی که در نهادهای مشترک بین‌المللی در بخش‌های مختلف و در حوزه‌های مرتبط با توسعه پایدار و استفاده از ظرفیت‌های تجدیدپذیرها در تولید انرژی برای زندگی بشر گرفته تا آموزش‌هایی که در سطح دانش‌آموزان و خانواده‌ها انجام می‌شود، استفاده کنند که همه و همه تأکید بر کاهش تولید کربن و آلاینده‌ها دارند. ما نیز در کنار آن‌ها باید تلاش کنیم که تولید کربن را در منطقه کاهش دهیم. یکی از راه‌های بسیار تأثیرگذار آن استفاده از ظرفیت تجدیدپذیرها است که متأسفانه تا به امروز به آن اهمیت کافی داده نشده و ضروری است که دولت ضمانت‌ها، حمایت‌ها و تشویق‌های لازم جهت سرمایه‌گذاری در این بخش را فراهم نماید. علی‌رغم این که دولت سیزدهم حرکت‌هایی را شروع کرده است؛ از جمله تابلوی برق سبز و ورود انرژی تجدیدپذیر به تالار شیشه‌ای بورس که حرکت بسیار بزرگی بود و جای تشکر دارد، بایستی در زمینه‌های دیگر از جمله آزادسازی قیمت‌ها و غیره نیز اقداماتی صورت گیرد تا کشور ما هم هرچه سریع‌تر در استفاده از انرژی پاک در دنیا سهم خود را ایفا کند. ◆◆

آینده انرژی‌های تجدیدپذیر در دنیا مشخص است و اکثر کشورها به این سمت حرکت کرده‌اند و قواعدی که در نهادهای بین‌المللی نوشته می‌شود، از جمله در سازمان ملل و نهادهای مربوطه و آمارهایی که از مجموعه‌هایی مثل آژانس بین‌المللی انرژی منتشر می‌شود و تدابیری که در آژانس دیده شده همه و همه نشان می‌دهد که ما در آینده نزدیک شاهد رشد انرژی‌های تجدیدپذیر در زمینه تولید برق خواهیم بود. از طرفی پیش‌بینی شده که در سال ۲۰۵۰، پنجاه درصد از انرژی مصرفی بشر از محل مصرف برق خواهد بود؛ به عبارتی زندگی بشر، بیشتر وابسته به برق خواهد شد به طوری که تعداد خودروهای برقی به ۱.۴ میلیارد خواهد رسید. بنابراین حرکت به سمت تجدیدپذیرها یک ضرورت است و کشور ما نیز با وجود این میزان افزایش سهم برق در مصرف انرژی، باید به سمت سوخت‌های پاک حرکت نماید. برای این منظور باید از فرصت‌های مشترکی که بین کشورها و سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای بین‌المللی وجود دارد و همچنین از ظرفیت‌هایی که در دنیا تعریف شده مثل GCF صندوق اقلیم سبز (Green Climate Fund) که صندوقی به منظور حمایت و توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر است و CTN مرکز و شبکه فناوری آب و هوایی (Climate Technology Centre and Network) که یک مجموعه فنی، علمی و تکنولوژیکی است، استفاده نماییم.

در برنامه ششم، پیش‌بینی احداث و تولید ۵ هزار مگاوات نیروگاه تجدید پذیر انجام شد، اما هزار مگاوات هم نیروگاه احداث نشد. کلیه این سیاست‌ها ابتدا نیاز به یک اراده جدی دارد و سپس بایستی در این سیاست‌ها بودجه و برنامه‌ریزی برای منابع لازم را در نظر بگیریم، صرفاً با حرف‌های زیبا، آرزو و آمال نمی‌توان این موضوعات را به سرانجام رساند.

دیگر نیز صدق می‌کند، ولی علت اصلی کمبود و ناترازی که بین تولید و مصرف در کشور است صرفاً مصرف بالا نیست بلکه به تولید ربط دارد؛ بنابراین اگر نقد و توصیه‌ای در زمینه بهینه‌سازی مصرف و شدت مصرف داریم یا اعتقاد داریم که میزان مصرف با GDP کشور هم‌خوانی ندارد و شاید مسیری که برای مصرف انتخاب شده خوب نیست، باید به زیرساخت اساسی اقتصاد انرژی در کشور نیز توجه شود؛ یعنی باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی‌ها انجام شود که پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی برای سرمایه‌گذاران جذاب شوند و از برگشت سرمایه اطمینان خاطر پیدا کنند و همچنین امکان سرمایه‌گذاری برای دولت هم میسر نباشد تا بخش خصوصی بتواند ورود نماید؛ در نتیجه اقتصاد انرژی در اولویت قرار می‌گیرد و مشکل فعلی به طور ریشه‌ای حل می‌شود.

◆ نظر شما در مورد چگونگی رشد سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در بخش‌های تقاضا شامل صنعت، ساختمان، کشاورزی و حمل‌ونقل چیست؟

موضوع ترویج تجدیدپذیرها در همه بخش‌ها از جمله بخش خانگی، صنعت، کشاورزی و غیره یک امر حتمی و اجتناب‌ناپذیر است و نه انتخابی فانتزی. یادمان نرود ما باید به سمتی حرکت کنیم که تولید کربن و آلاینده‌ها در کشور را کاهش دهیم و این موضوع جز از راه تولید برق پاک و استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر امکان‌پذیر نیست. در واقع برق حرارتی نباید بیش‌ازاندازه و خارج از چهارچوبی که برای کشور تعیین شده تولید شود تا منجر به صرف هزینه‌های کلان نشود. قطعاً در این شرایط بایستی به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت کنیم.

◆ براساس گزارش آژانس بین‌المللی انرژی از سال ۲۰۲۳ قرار است که ظرف سه سال انرژی‌های تجدیدپذیر به بزرگ‌ترین منبع برق تبدیل شود و ۳۵ درصد برق جهان را تأمین کند. کشورمان در این واقعه چه خواهد کرد؟